

‘Als je als consument BD-sla koopt, verwacht je dat die sla uit BD-zaad is gegroeid’

Handel stimuleert veredeling

Hoe kunnen de partners in de keten van producent naar consument bijdragen aan veredeling? Die vraag stond centraal bij een workshop tijdens de internationale biodynamische landbouwconferentie in Dornach in februari 2019. In veel landen blijken al mooie initiatieven te bestaan. Vier voorbeelden ter inspiratie.

Tekst | Ellen Winkel

Peter Kunz

Voor workshopbegeleider Peter Kunz, biologisch veredelaar in Zwitserland, is de noodzaak groot: de biologische zaad- en veredelingssector zou twintig keer zo groot moeten zijn. “Als je als consument BD-sla koopt, verwacht je dat die sla uit BD-zaad is gegroeid, van een biologisch ras. Vaak is dat niet waar.” Veel biologisch zaad komt van gangbare rassen en bij gebrek aan voldoende biologisch zaad wordt ook gangbaar zaad gebruikt. Kunz vindt dat het voor de consument transpa-

rant moet zijn waar het zaad vandaan komt. “Van dit ene product komt het zaad van Sativa (een Zwitserse biologische veredelaar), dat andere komt van Syngenta. Welke kies je? *Eating is an agricultural act*. Als we over 15 jaar een grotere variëteit aan rassen willen hebben en een zelfstandige, krachtige zaad- en veredelingssector, dan moeten we NU met zijn allen aan de slag. Alle partners in de voedselketen moeten met elkaar rond de tafel.”

Odin in Nederland

Odin-oprichter Koos Bakker, de tweede begeleider van de workshop, zegt ter afsluiting: “Ik geef al jaren cursussen over associaties en sociale economie. Dan heb ik het over de samenwerking van alle schakels in de keten, namelijk boer, verwerker, handel, winkel en klant. Ik beloof: vanaf nu zal ik die ke-

ten altijd starten met de veredelaar.”

Koos heeft bij Odin in de laatste jaren voor zijn pensioen hard aan de weg getimmerd om zaadvaste rassen in het schap te krijgen. In 2014 initieerde hij het driejarige project 'Divers en dichtbij' in samenwerking met het Louis Bolk Instituut, waarbij een grote variëteit van zaadvaste groenterassen geteeld werd op BD-boerderijen Gaos en De Groenen Hof. Consumenten mochten komen proeven welke het beste smaakten. Maatschap Vos testte verschillende tarwerassen, waar Bakkerij van der Westen broden van bakte die weer door klanten werden geproefd. De beste groentes en granen heeft Odin opgenomen in zijn assortiment.

De gedrevenheid van Odin om zich in te zetten voor goed zaadgoed heeft sinds 2017 vaste voet aan de grond gekregen met de start van De Beersche Hoeve als dochterbedrijf van de Odin coöperatie (zie pag 5). Leden van Odin zijn dus ook eigenaar van De Beersche Hoeve. Hier worden groenten geteeld voor consumenten, groentezaden vermeerderd en nieuwe vrije groenterassen ontwikkeld. 'Vrij' betekent dat niemand het eigendom claimt van deze rassen en dat zaden vrij beschikbaar blijven voor iedereen.

Coop in Zwitserland

Van al het biologische brood dat momenteel in Zwitserland wordt verkocht is 70% gebakken van graanrassen die door biologische veredelaar Peter Kunz zijn ontwikkeld. De gangbare supermarktketen Coop is grootafnemer van dit graan en is een van de finan-

ciers van het veredelingswerk. Peter Kunz is met zijn 35 jaar ervaring in de biologische veredeling een enthousiaste pleitbezorger. Bij zijn bedrijf werken 12 mensen.

Omdat hij vijftien jaar geleden 120 ton tarwe beschikbaar had van een nieuw ontwikkeld ras – waarvan de registratie nog niet rond was zodat het niet als zaadgoed verkocht kon worden – benaderde bij de Coop met de vraag of ze er brood van wilden bakken. Toevallig was de marketingafdeling net op zoek naar een speciaal brood om als 'brood van de maand' in de winkels te leggen. De verkoop werd zo'n groot succes dat de Coop ermee verder wilde.

Peter Kunz overtuigde het management van de supermarktketen van het belang van zijn biodynamische veredelingswerk. Kunz: "Coop maakt het ons mogelijk te investeren in veredeling. Met hun financiële ondersteuning kunnen we één tot twee medewerkers extra aan het werk zetten. Ook levert het gebruik van onze graanrassen royalty's op, die we weer gebruiken voor de veredeling van nieuwe rassen."

Naturata in Luxemburg

Zeker vier nieuwe biodynamische bloemkoolrassen. Dat is het resultaat van het FAIR-BREEDING® initiatief van Naturata, een samenwerkingsverband van 37 natuurvoedingswinkels in Duitsland, Luxemburg en Zwitserland. Deze winkeliers maakten zich, na gesprekken met Bingenheimer Saatgut, zorgen over de nieuwe verdelingsmethode CMS (zie pag 21). Demeter bloemkool dreigde

uit de winkelschappen te verdwijnen, omdat CMS-rassen de andere rassen zouden verdringen. Biodynamische boeren mogen geen rassen gebruiken die zijn ontwikkeld met deze methode, die vaak wordt toegepast bij veredeling van kolen en witlof. De deelnemende winkels van Naturata besloten om gedurende 10 jaar 0,3% van de groente- en fruitomzet beschikbaar te stellen aan het verdelingswerk van Kultursaat. De bloemkoolrassen Nuage en Tabiro zijn al op de markt, andere rassen zitten in de registratiefase.

Demeter bloemkool
dreigde uit de
winkelschappen te
verdwijnen

Hansalim in Zuid-Korea

Hansalim is een grote coöperatie van biologische boeren en consumenten in Zuid-Korea. Ruim 2.000 boerderijen zijn aangesloten, 650.000 huishoudens zijn lid, ze hebben 217 winkels en 23 consumentencoöperaties. Hansalim ontwikkelt een eigen boerderij voor zaadteelt en een zadenbank. Ze zetten zich in voor het behoud van inheemse zaden, omdat die zijn aangepast aan de Koreaanse bodem en het klimaat. Bovendien maakt het gebruik van deze zaden Zuid-Korea minder afhankelijk van buitenlandse zaadbedrijven. Consumenten kunnen aan het 'Native Seed Label' herkennen dat producten afkomstig zijn van oud-Koreaanse rassen. 🌱